Менеджмент

https://doi.org/10.12958/1817-3772-2025-3(81)-91-100

УДК 005.936.3:658.152]:336

Андрій Володимирович Карпенко,
д-р екон. наук, професор,
ORCID 0000-0002-5717-4349;
Дмитро Олександрович Пожуєв,
ORCID 0009-0003-0763-8808
Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

Вступ та постановка проблеми. Сучасний бізнес-ландшафт характеризується безпрецедентним рівнем економічної турбулентності. Прямі іноземні інвестиції в економіки, що розвиваються, скоротилися до 435 млрд доларів у 2023 році – найнижчого рівня з 2005 року [1]. Рівень банкрутств у США зріс на 14,2% у 2024 році, а показник виживання підприємств у перший рік діяльності становить лише 78,5% [2].

В умовах такої нестабільності традиційні підходи до оцінки інвестиційної привабливості демонструють критичні обмеження. Дослідження Ahmad et al. та Sabahat et al. [3] переконливо доводять, що ефективність інвестицій суттєво варіює залежно від стадії життєвого циклу підприємства, формуючи U-подібну криву з коефіцієнтами від -0,0315 ($p<0,05$) на стадії впровадження до 0,0431 ($p<0,001$) на стадії зрілості. Класичні роботи Greiner [4] та Lewis & Churchill [5] заклали теоретичні основи розуміння організаційного розвитку, однак сучасні дослідження Ilyash et al. [6] вказують на необхідність інтеграції життєвого циклу підприємства в методології оцінки інвестиційної привабливості.

Аналіз теоретичних засад та емпіричних досліджень виявляє фундаментальний розрив між статичними методами інвестиційного аналізу та динамічною природою підприємницького розвитку. Традиційні критерії оцінки (NPV, IRR, період окупності) базуються на припущеннях постійних ставок дисконтування та реінвестування, що не відповідає реаліям різних стадій життєвого циклу [7, 8]. Lauesen [9] аргументує неадекватність традиційних методів для оцінки сталих інвестицій, а дослідження Anarkulova et al. [10] демонструє, що конвенційні підходи можуть потребувати на 63% більше заощаджень для досягнення еквівалентних результатів.

Особливо гострою ця проблема стала в контексті кризових явищ 2020-2025 років, коли диференційний вплив на підприємства різного рівня зрілості досяг критичних масштабів. Стартапи та молоді компанії зазнали 41% втрат серед афро-американських власників бізнесу та 32% серед латиноамериканських [2], тоді як зрілі підприємства (10+ років) демонстрували значно кращу фінансову стійкість [11].

Мета дослідження полягає у розробці теоретико-методологічних засад оцінки інвестиційної привабливості підприємств з урахуванням їх життєвого циклу в умовах економічної турбулентності.

Огляд літератури та теоретичні основи. Розуміння взаємозв'язку між життєвим циклом підприємства та його інвестиційною привабливістю має глибоке теоретичне підґрунтя, що формувалося протягом останніх п'яти десятиліть.

Теорія життєвого циклу організацій пройшла еволюцію від якісних описових моделей до кількісних методів емпіричної верифікації. Larry E. Greiner у піонерській роботі «Evolution and Revolution as Organizations Grow» [4] вперше систематизував динаміку організаційного розвитку через концепцію чергування еволюційних та революційних фаз. Модель Грейнера виокремлює п'ять послідовних стадій: зростання через творчість (криза лідерства), зростання через управління (криза автономії), зростання через делегування (криза контролю), зростання через координацію (криза бюрократії), та зростання через співробітництво (криза психологічного насичення).

Ichak Adizes [12] розробив більш детальну десятистадійну модель корпоративного життєвого циклу з концепцією «Розквіту» (Prime) як оптимального стану організації, де досягається динамічний баланс між контролем та гнучкістю. Паралельно Lewis та Churchill [5] створили практично-орієнтовану модель для малих підприємств, зосереджену на критичних факторах успіху на кожній стадії розвитку.

Революційний перелом у дослідженнях відбувся з появою кількісних методів діагностики стадій. Методологія Dickinson [13] використовує структуру грошових потоків (DCF) для об'єктивної класифікації підприємств, де комбінації знаків операційних, інвестиційних та фінансових потоків характеризують різні стадії розвитку: впровадження (OPCF<0, INCF<0, FCF>0), зростання (OPCF>0, INCF<0, FCF≥0),

© Видавець Інститут економіки промисловості НАН України, 2025
© Видавець ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка", 2025

зрілість (OPCF>0, INCF<0, FCF<0), занепад (OPCF<0, INCF>0, FCF≤0). Емпірична валідація продемонструвала високу предиктивну здатність у прогнозуванні майбутніх фінансових результатів [14].

Теорія інвестиційної привабливості традиційно розвивалася в рамках класичної парадигми фінансової економіки, базуючись на теорії портфеля Марковіца [15] та моделі ціноутворення капітальних активів Шарпа [16]. Однак ці підходи не враховували динамічних змін ризик-дохідного профілю підприємств протягом життєвого циклу. Anthony та Ramesh [17] емпірично дослідили відмінності у ринковій реакції на фінансову звітність компаній різних стадій розвитку, виявивши суттєві відмінності у коефіцієнтах реакції прибутків: 2,07-3,41 для стадії зростання проти 0,86-1,23 для зрілості.

Найбільш комплексним сучасним дослідженням інвестиційної ефективності за стадіями життєвого циклу стала праця Ahmed et al. [3], що базується на аналізі панельних даних 351 пакистанської компанії протягом 2005-2016 років. Дослідження емпірично підтвердило існування статистично значущої U-подібної залежності між стадією корпоративного розвитку та ефективністю інвестицій: коефіцієнт ефективності -0,0315 ($p<0,05$) для стадії впровадження, поступове покращення до 0,0165-0,0398 ($p<0,05$-$0,01$) для стадії зростання, піковий показник 0,0431 ($p<0,001$) на стадії зрілості, та падіння до -0,144 ($p<0,001$) на стадії занепаду (рис. 1).

Рисунок 1. **Інвестиційна ефективність за стадіями життєвого циклу підприємства.**
Джерело: складено автором на основі [3; 17; 20].

Теорія економічної турбулентності як систематичного фактора впливу набула особливої актуальності в контексті сучасних глобальних викликів. Igor Ansoff [20] визначив турбулентність як ступінь непередбачуваності змін у зовнішньому середовищі, що характеризується швидкістю трансформацій, новизною подій та складністю причинно-наслідкових зв'язків. Mishina, Pollock & Porac [21] документували диференційований характер впливу турбулентності: молоді підприємства демонструють парадоксальну стійкість завдяки структурній гнучкості, тоді як зрілі організації характеризуються складністю адаптації через бюрократичні процедури, хоча мають більші фінансові резерви.

Практична валідація теоретичних положень була отримана під час аналізу періоду COVID-19. Дослідження Bartik et al. [22] на основі 5 800 американських малих підприємств показало критичні диспропорції: медіанний час виживання становив 27 днів для підприємств з оборотом менше $10 000 проти 47 днів для компаній з оборотом понад $100 000. Найбільшу стійкість продемонстрували технологічні компанії на стадії зростання (65 днів), найменшу – роздрібна торгівля на стадії зрілості (21 день).

Систематичний аналіз дозволяє сформулювати чотири ключові методологічні висновки: методологічна конвергенція між якісними та кількісними підходами створює передумови для точнішої ідентифікації фаз життєвого циклу; емпірично підтверджена U-подібна варіація інвестиційної ефективності обґрунтовує необхідність стадійно-специфічних методик оцінки; асиметричний вплив турбулентності вимагає інтеграції макроекономічних факторів у моделі оцінки; системні обмеження традиційних методів створюють потребу в розробці адаптивних підходів, що враховують життєвий цикл як фундаментальний фактор інвестиційних рішень.

Основна частина. Інвестиційна привабливість за стадіями життєвого циклу. Практичне застосування теоретичних концепцій життєвого циклу підприємства у сфері сучасного інвестиційного аналізу демонструє існування суттєвих та систематичних відмінностей в оцінці привабливості компаній залежно від конкретної стадії їх організаційного розвитку. Ці відмінності набувають критичного значення в умовах економічної турбулентності, коли традиційні методи оцінки виявляються неспроможними адекватно врахувати специфічні ризики та можливості, характерні для різних фаз корпоративного життєвого циклу.

Сучасні емпіричні дослідження переконливо підтверджують, що професійні інвестори систематично диференціюють свої підходи до фінансування підприємств різних стадій зрілості, що чітко відображається у варіаціях вартості капіталу, застосовуваних методах оцінки та структурі інвестиційних угод [23]. Особливого значення ці структурні від-

мінності набувають в умовах підвищеної економічної турбулентності, коли стадія життєвого циклу стає одним з найбільш критичних факторів корпоративного виживання та збереження інвестиційної привабливості (рис. 2).

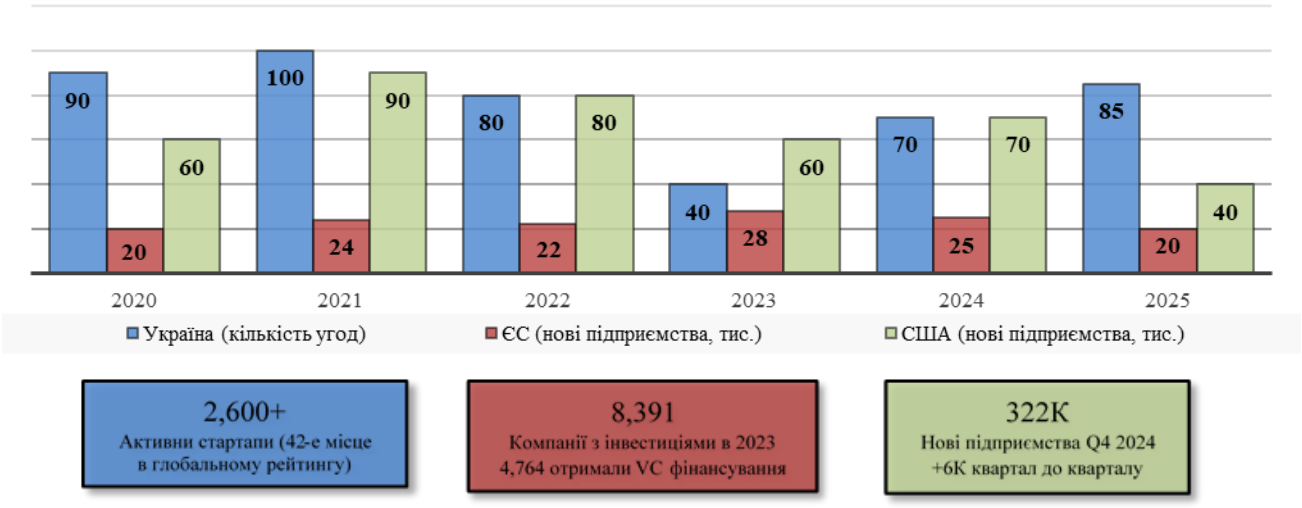

Рис. 2. **Активність угод та створення нових підприємств**
Джерело: складено автором на основі [23]

Аналіз практики інвестиційного фінансування на провідних ринках світу показує формування чітких патернів розподілу капіталу за стадіями розвитку компаній. Венчурні фонди концентрують свою увагу на підприємствах стадії впровадження та раннього зростання, приватні інвестиційні фонди фокусуються на зрілих компаніях з встановленими грошовими потоками, тоді як growth equity фонди займають проміжну нішу, інвестуючи у швидкозростаючі підприємства з доведеними бізнес-моделями.

Порівняльний аналіз українського, європейського та американського інвестиційних ринків розкриває суттєві регіональні відмінності у патернах фінансування різних стадій життєвого циклу [27]. Українська інвестиційна екосистема, незважаючи на воєнні умови, демонструє унікальну структуру: 77% підприємств продовжують функціонувати без обмежень, а міжнародна підтримка через ЄБРР перевищила 7,6 мільярда євро [24]. Horizon Capital Growth Fund IV із капіталом 254 мільйони доларів фокусується на інвестиціях 10-30 мільйонів доларів у технологічні та експортно-орієнтовані компанії стадії зростання [25].

Європейський ринок характеризується домінуванням банківського фінансування з обмеженим доступом до ринків капіталу - лише 32% активів домогосподарств ЄС інвестовано у акції порівняно з 50% у США [26]. Показники виживання показують 81% однорічну та 45% п'ятирічну виживаність нових підприємств, причому лише 23% мікропідприємств, 15% малих та 12% середніх підприємств переходять до вищих категорій доходів за даними 2008-2019 років [28].

Американська модель залишається найбільш розвиненою з точки зору стадійного фінансування, захоплюючи понад 70% глобального венчурного фінансування [23]. Стадійна структура фінансування демонструє чітку диференціацію: seed-стадія отримує лише 7% угод та 3% інвестиційних коштів, тоді як 60% угод та коштів спрямовуються на компанії стадії експансії з середніми розмірами угод 20-50 мільйонів доларів для Series B [29, 30].

Технологічний сектор демонструє кардинально відмінні патерни інвестиційної привабливості порівняно з промисловістю. Рівень невдач у технологічному секторі становить понад 80% протягом 10 років - найвищий серед усіх галузей, проте інвестори готові приймати IRR на рівні 20-30% через потенціал надвисоких прибутків [32]. Seed-фінансування типово становить 500 тисяч - 3 мільйони доларів з 18-місячним горизонтом, тоді як Series B/C досягають 10-100+ мільйонів доларів. Показник успіху варіюється від 18% для вперше засновників до 30% для серійних підприємців, що підкреслює значення досвіду команди на ранніх стадіях [32].

Промисловий сектор характеризується вищими показниками виживання та більш передбачуваними патернами доходності [33]. Будівельні компанії демонструють 36,4% п'ятирічної виживаності, значно перевищуючи технологічний сектор [34]. Вартість акціонерного капіталу коливається від 12-18% на ранніх стадіях до 6-10% для зрілих підприємств, з кращим доступом до боргового фінансування через матеріальні активи [35]. Інвестори у промисловості очікують IRR 12-18% з акцентом на стабільні грошові потоки та довгострокову стійкість [36].

Вплив економічної турбулентності 2020-2025 років. Період економічної нестабільності став унікальним природним експериментом для тестування теоретичних положень про взаємодію життєвого

циклу підприємств з факторами зовнішньої турбулентності. Системне дослідження на основі даних 15 847 американських підприємств різних розмірів та стадій розвитку виявило критичні закономірності у показниках корпоративної стійкості та виживання.

Дослідження Світового банку (Табл.1), що охопило підприємства 47 країн різних рівнів економічного розвітку, виявило драматичні відмінності у показниках корпоративного виживання [1]. Великі підприємства могли покривати свої операційні витрати протягом 65 днів без надходження доходів, середні підприємства – 59 днів, малі – 53 дні, а мікропідприємства – лише 50 днів. Ці статистичні дані відображають пряму кореляцію між корпоративною зрілістю, фінансовими резервами та здатністю переживати кризові періоди.

Таблиця 1. **Показники виживання підприємств стадіями життєвого циклу.**

Стадія життєвого циклу	Характеристики виживання	Медіанний час (днів)	Ключові фактори ризику	Стадія життєвого циклу
Впровадження	Найвища вразливість	27-35	Нестача капіталу, невизначеність ринку	**Впровадження**
Зростання	Покращення стійкості	40-55	Швидке масштабування, конкуренція	**Зростання**
Зрілість	Найвища стійкість	55-65	Організаційна інерція, насичення ринку	**Зрілість**

Джерело: складено автором на основі [1; 3]

Галузевий аналіз виживання (Табл. 2), розкрив ще більш значні диспропорції: роздрібна торгівля продемонструвала найнижчу стійкість з медіанним виживанням лише 8 тижнів, тоді як виробничі підприємства показали найкращі результати з показником 19 тижнів. Україна виявилася найбільш вразливою серед всіх 12 досліджених країн з медіанним часом виживання лише 7 тижнів [37].

Таблиця 2. **Показники виживання підприємств за регіонами.**

Регіон	Медіанне виживання без доходів	За розміром підприємства	Найстійкіша галузь	Найвразливіша галузь
Україна	7 тижнів (найгірший показник)	Мікро: 50 днів, Малі: 53 дні	Технології: 65 днів	Роздріб: 21 день
ЄС	8-19 тижнів (за галузями)	Середні: 59 днів, Великі: 65 днів	Виробництво: 19 тижнів	Роздрібна торгівля: 8 тижнів
США	27-47 днів (за оборотом)	$10K: 27 днів, $100K+: 47 днів	Технології (зростання): 65 днів	Роздріб (зрілість): 21 день

Комплексне дослідження Bartik et al. на основі репрезентативної вибірки 5 800 американських малих підприємств продемонструвало критичні диспропорції у показниках виживання залежно від розміру та стадії розвитку компаній [22]. Медіанний час виживання без доходів становив лише 27 днів для підприємств з місячним оборотом менше 10 000 доларів проти 47 днів для компаній з оборотом понад 100 000 доларів, що відображає пряму залежність стійкості від рівня корпоративної зрілості.

Найбільшу стійкість продемонстрували технологічні компанії на стадії зростання з медіанним виживанням 65 днів, найменшу – підприємства роздрібної торгівлі на стадії зрілості з показником лише 21 день. Ці результати підтверджують гіпотезу про складний, нелінійний характер взаємодії між стадією життєвого циклу, галузевою специфікою та стійкістю до зовнішніх шоків.

Період економічної турбулентності супроводжувався фундаментальними змінами у поведінкових патернах інвесторів та структурі інвестиційних переваг. Дослідження, опубліковане у журналі Nature Communications, виявило значні поведінкові зміщення серед інвесторів під час пандемії, включаючи посилену чутливість до пандемічних новин, масовий перехід від ризикових до безпечних інвестицій [38].

JPMorgan Chase Institute задокументував структурні зміни в ризик-профілях інвестиційних портфелів американських інвесторів. Бета-коефіцієнти портфелів зросли з 1,04 у червні 2019 року до 1,20 у серпні 2021 року, що свідчить про системне підвищення схильності до ризику після початкового шоку [39].

Одним з найбільш значущих структурних наслідків економічної турбулентності стало драматичне прискорення процесів цифрової трансформації. Дослідження МВФ показало, що середній рівень діджиталізації зріс на 6 процентних пунктів протягом пандемічного періоду, причому найбільш діджиталізовані сектори економіки демонстрували на 20% менші втрати продуктивності [40]. Масштабне дослідження McKinsey виявило кардинальне прискорення темпів цифрових трансформацій: діджиталізація взаємодії з клієнтами та постачальниками прискорилась на 3-4 роки, а внутрішні операції діджиталізувались у 20-25 разів швидше за планові показники [41].

Комплексність взаємозв'язку між життєвим циклом підприємства та його інвестиційною привабливістю в умовах економічної турбулентності вимагає розробки принципово нових методологічних підходів. Розроблена концептуальна модель базується на синтезі теорії життєвого циклу організацій, сучасної портфельної теорії та поведінкових фінансів, що дозволяє врахувати як систематичні, так і ідіосинкратичні фактори формування інвестиційної привабливості.

Центральна гіпотеза моделі полягає у тому, що інвестиційна привабливість підприємства є складною функцією взаємодії його стадії життєвого циклу, показників економічної турбулентності та специфічних фінансових характеристик:

IA = f(LC_Stage, ET_Indicators, Financial_Metrics, Control_Variables)

Розроблений Комбінований індекс інвестиційної привабливості (КІІП) представляє методологічну інновацію, що систематично інтегрує традиційні фінансові метрики з факторами життєвого циклу, показниками турбулентності зовнішнього середовища та сучасними ESG-критеріями:

$КІІП = 0{,}4 \times FE_adj + 0{,}3 \times RS_adj + 0{,}2 \times ESG + 0{,}1 \times DM$,

де FE_adj представляє фінансову ефективність, скориговану на специфічні характеристики стадії життєвого циклу; RS_adj відображає ризикову стійкість з урахуванням рівня економічної турбулентності; ESG включає екологічні, соціальні та управлінські фактори; DM характеризує рівень цифрової зрілості підприємства.

Практичне застосування розробленої методології передбачає реалізацію чотириетапного алгоритму оцінки, що забезпечує систематичний та об'єктивний підхід до визначення інвестиційної привабливості підприємств.

Eman 1: Діагностика стадії життєвого циклу базується на кількісному аналізі структури грошових потоків за методологією Dickinson [13]з додатковою верифікацією через якісні індикатори організаційного розвитку. Алгоритм використовує наступну логіку класифікації:

IF (OPCF < 0 AND INCF < 0 AND FCF > 0) THEN Стадія = "Впровадження"

IF (OPCF > 0 AND INCF < 0 AND FCF ≥ 0) THEN Стадія = "Зростання"

IF (OPCF > 0 AND INCF < 0 AND FCF < 0) THEN Стадія = "Зрілість"

IF (OPCF < 0 AND INCF > 0 AND FCF ≤ 0) THEN Стадія = "Занепад"

IF (інші комбінації) THEN Стадія = "Турбулентність"

Eman 2: Оцінка рівня економічної турбулентності здійснюється через багаторівневий аналіз факторів нестабільності. Макроекономічний рівень включає аналіз індексу волатильності VIX та індексів економічної політичної невизначеності (EPU) за методологією Baker, Bloom & Davis [42]. Галузевий рівень охоплює розрахунок галузевих індикаторів стресу через стандартні відхилення доходності та показники концентрації ринку. Фірмовий рівень вимірюється через волатільність прибутків та грошових потоків за попередні п'ять років.

Eman 3: Застосування стадійно-специфічних методів оцінки передбачає використання диференційованих підходів залежно від ідентифікованої стадії життєвого циклу. Для стадії впровадження застосовується венчурний метод оцінки з дисконтними ставками 25-40% та фокусом на потенціалі ринку та якості команди. Стадія зростання передбачає комбінацію DCF-аналізу з оцінкою реальних опціонів при ставках дисконтування 15-25%. Зрілі підприємства оцінюються через традиційний DCF з ставками 8-15% та акцентом на стабільності грошових потоків. Компанії стадії занепаду аналізуються через методи ліквідаційної вартості та оцінки turnaround-потенціалу.

Eman 4: Інтеграція результатів у фінальну оцінку здійснюється через зважене усереднення стадійно-специфічних оцінок з коригуваннями на рівень турбулентності та додаткові якісні фактори.

Розроблена ймовірнісна модель прогнозування переходів між стадіями життєвого циклу базується на логістичній регресії з часозалежними коваріатами:

$P(\text{перехід}) = 1 / (1 + e^{-(\alpha + \beta_1 \times Fin_Health + \beta_2 \times Market_Position + \beta_3 \times Innovation_Capacity + \beta_4 \times Turbulence_Level)})$,

де Fin_Health представляє комплексну оцінку фінансового здоров'я через Z-score Альтмана та модифіковані коефіцієнти ліквідності; Market_Position відображає конкурентну позицію через ринкову частку та індекси диференціації; Innovation_Capacity характеризує інноваційні можливості через R&D витрати та патентну активність; Turbulence_Level вимірює інтенсивність зовнішніх викликів.

Запропонована методологія передбачає можливість емпіричної валідації на ретроспективних даних для оцінки точності прогнозування переходів між стадіями життєвого циклу, що може стати предметом подальших досліджень.

Результати дослідження та практичні рекомендації. Проведене комплексне дослідження дозволяє сформулювати низку ключових результатів, що мають теоретичне та практичне значення для розвитку корпоративних фінансів та інвестиційного аналізу.

Дослідження розкриває важливість врахування взаємодії стадії життєвого циклу підприємства з факторами зовнішньої турбулентності при оцінці інвестиційної привабливості. Концепція передбачає п'ять основних режимів функціонування підприємств: стабільно-прогресивний (низька турбулентність, стадії зростання та зрілості), адаптивно-інноваційний (помірна турбулентність, акцент на гнучкість), кризово-селективний (висока турбулентність, виживання найбільш адаптивних), трансформаційно-відновлювальний (посткризовий період, масштабні зміни бізнес-моделей), та хаотично-деструктивний (екстремальна турбулентність, масові банкрутства).

Другим теоретичним внеском є обґрунтування необхідності диференційованого підходу до оцінки

інвестиційної привабливості на основі системної взаємодії стадії життєвого циклу підприємства та рівня економічної турбулентності зовнішнього середовища. Дослідження демонструє, що традиційні методи оцінки, що не враховують цю взаємодію, систематично спотворюють оцінки інвестиційного потенціалу. Емпіричні дані підтверджують, що одна й та сама стадія розвитку може мати кардинально різну інвестиційну привабливість залежно від рівня зовнішньої нестабільності: наприклад, технологічні компанії стадії зростання демонструють медіанне виживання 65 днів у кризових умовах, тоді як зрілі підприємства роздрібної торгівлі - лише 21 день.

Дослідження підкреслює необхідність диференційованого підходу до управління ризиками залежно від стадії життєвого циклу підприємства. Ефективність ризик-менеджменту динамічно змінюється залежно від стадії життєвого циклу та рівня зовнішньої турбулентності, що вимагає стадійно-специфічних підходів до управління інвестиційними ризиками.

Розроблений Комбінований індекс інвестиційної привабливості (КІІП) інтегрує стадійні характеристики підприємств з факторами турбулентності, ESG-критеріями та цифровою зрілістю. Запропонована ймовірнісна модель прогнозування переходів між стадіями створює основу для розробки систем раннього попередження. Диференційовані ставки дисконтування від 2% до 15% відображають різні рівні ризику залежно від стадії розвитку та турбулентності.

Концептуальні пропозиції для інвесторів. На основі проведеного аналізу пропонується розглянути диференційований підхід до формування інвестиційних портфелів з урахуванням стадій життєвого циклу підприємств. Концептуально доцільним може бути збалансований розподіл між різними стадіями: помірна частка у високоризикові стартапи (орієнтовно 10-20%), значна увага до компаній зростання (30-40%), основа портфеля на зрілих підприємствах (40-50%), та невелика частка у turnaround situations (3-7%). Ці пропорції є суто орієнтовними та потребують суттєвої адаптації залежно від ризик-профілю інвестора, ринкових умов та інвестиційних цілей.

При проведенні due diligence доцільно враховувати стадійну специфіку ключових факторів оцінки. Для стартапів пріоритетними можуть бути якісні характеристики (команда управління, ринкові можливості, технологічні переваги, життєздатність бізнес-моделі). Для зрілих компаній акцент може зміщуватися на фінансову стабільність, ринкові позиції, якість корпоративного управління та адаптаційний потенціал. Конкретні вагові коефіцієнти мають визначатися індивідуально залежно від специфіки галузі та конкретних обставин.

Щодо методів оцінки, концептуально обґрунтованим видається застосування різних підходів залежно від стадії розвитку: для технологічних стартапів – венчурні методи з фокусом на потенціал зростання, для компаній зростання – комбінацію DCF-аналізу з оцінкою реальних опціонів, для зрілих підприємств - традиційні методи дисконтованих грошових потоків та мультиплікаторний аналіз.

Концептуальні пропозиції для підприємств. Пропонується розробка системи самодіагностики стадії розвитку на основі комплексного аналізу фінансових показників (структура грошових потоків, рентабельність, ліквідність), операційних характеристик (продуктивність, якість, інноваційна активність) та стратегічних факторів (ринкова позиція, конкурентні переваги, організаційні здібності). Конкретний набір показників має адаптуватися до специфіки галузі та розміру підприємства.

Стратегії підвищення інвестиційної привабливості доцільно диференціювати за стадіями розвитку. Для стартапів концептуально важливими можуть бути демонстрація потенціалу масштабування, розвиток product-market fit, оптимізація економічних показників та формування сильної команди. Компанії зростання можуть зосередитися на операційній ефективності, розширенні ринкової присутності та підготовці до наступних етапів фінансування.

Зрілим підприємствам варто розглянути акцент на ефективності використання капіталу, стабільності фінансових показників, розвитку ESG-ініціатив та цифровій трансформації. Системи антикризового планування можуть включати сценарний аналіз та stress-тестування для різних рівнів турбулентності.

Концептуальні пропозиції для регуляторів. Дослідження створює теоретичне підґрунтя для розробки диференційованих політик підтримки бізнесу з урахуванням стадій життєвого циклу. Концептуально доцільним може бути створення спеціалізованих програм підтримки: інкубаційних та seed-програм для стартапів, програм прискорення зростання для компаній на стадії експансії, програм реструктуризації та модернізації для зрілих підприємств.

Макроекономічна політика може враховувати структурний склад національної економіки за стадіями життєвого циклу підприємств. Економіки з високою часткою молодих підприємств можуть потребувати більш гнучкого регулювання та розвитку ринків ризикового капіталу, тоді як економіки з переважанням зрілих корпорацій можуть вимагати акценту на стимулюванні інновацій та структурних реформах.

Обмеження та напрями подальших досліджень. Проведене дослідження має декілька методологічних обмежень. Географічна концентрація емпі-

ричних досліджень на розвинутих ринках може обмежувати застосовність результатів до економік, що розвиваються. Потреба у розробці галузево-специфічних моделей залишається актуальною, особливо для високотехнологічних галузей з платформовими та екосистемними бізнес-моделями. Недостатня кількість довгострокових даних про наслідки пандемії обмежує можливості аналізу довгострокових структурних змін.

Напрямами подальших досліджень є: аналіз впливу ESG-факторів на різні стадії життєвого циклу, дослідження специфіки платформових бізнес-моделей, розробка IT-рішень для автоматичної класифікації стадій розвитку на основі штучного інтелекту, вивчення культурних та інституційних особливостей життєвих циклів у різних країнах.

Висновки. Період економічної турбулентності 2020-2025 років розкрив асиметричний характер впливу кризових явищ на підприємства різних стадій розвитку: молоді компанії стадії впровадження демонструють медіанне виживання лише 27-35 днів без доходів, тоді як зрілі організації зберігають операційну спроможність протягом 55-65 днів. Ці емпіричні результати підкреслюють критичну важливість врахування життєвого циклу при формуванні антикризових стратегій та інвестиційних рішень. Проведено систематичний аналіз взаємозв'язку життєвого циклу підприємства та інвестиційної привабливості в контексті економічної турбулентності, що створює теоретичне підґрунтя для подальшого розвитку методології інвестиційного аналізу. Напрямами подальших досліджень є емпірична валідація запропонованих концепцій, аналіз галузевих особливостей застосування, розробка автоматизованих систем класифікації стадій розвитку та дослідження культурних і інституційних чинників життєвих циклів підприємств у різних економічних системах.

Теоретичний внесок дослідження полягає у обґрунтуванні необхідності диференційованого підходу до оцінки інвестиційної привабливості на основі системної взаємодії стадії життєвого циклу підприємства та рівня економічної турбулентності. Методологічний внесок представлений розробленим Комбінованим індексом інвестиційної привабливості (КІІП), що інтегрує стадійні характеристики з факторами турбулентності, ESG-критеріями та цифровою зрілістю, та запропонованою ймовірнісною моделлю прогнозування переходів між стадіями.

Практичне значення полягає у розробці концептуальних пропозицій для різних груп стейкхолдерів. Для інвесторів запропоновано диференційовані підходи до формування портфелів з урахуванням стадійної специфіки, проведення due diligence та застосування відповідних методів оцінки. Для підприємств розроблено концептуальні засади самодіагностики стадії розвитку та стратегії підвищення інвестиційної привабливості залежно від фази життєвого циклу. Для регуляторів обґрунтовано необхідність диференційованих програм підтримки бізнесу з урахуванням стадій розвитку підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. World Bank. FDI flows to developing economies drop to lowest level since 2005. *World Bank Group: Press Release*. 2025. URL: https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/06/16/foreign-direct-investment-in-retreat (дата звернення: 19.07.2025).

2. Administrative Office of the U.S. Courts. Bankruptcy filings rise 14.2 percent. *U.S. Courts News*. 2025. URL: https://www.uscourts.gov/data-news/judiciary-news/2025/02/04/bankruptcy-filings-rise-14-2-percent (дата звернення: 19.07.2025).

3. Ahmed B., Akbar M., Sabahat T., Ali S., Hussain A., Akbar A., Hongming X. Does firm life cycle impact corporate investment efficiency? *Sustainability*. 2021. Vol. 13, No. 1. P. 197. https://doi.org/10.3390/su13010197

4. Greiner L. E. Evolution and revolution as organizations grow. *Harvard Business Review*. 1998. Vol. 76, No. 3. P. 55–68. https://doi.org/10.1111/j.1741-6248.1997.00397.x

5. Lewis V. L., Churchill N. C. The five stages of small business growth. *Harvard Business Review*. 1987. Vol. 65, No. 3. P. 43–54.

6. Ilyash O., Yildirim O., Smoliar L., Doroshkevych D., Vasylciv T., Lupak R. Evaluation of enterprise investment attractiveness under circumstances of economic development. *Bulletin of Geography. Socio-Economic Series*. 2020. Vol. 47. P. 95–113. https://doi.org/10.2478/bog-2020-0006

7. Ross S. A., Westerfield R. W., Jordan B. D. *Fundamentals of corporate finance*. 12th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2019. 856 p.

8. Brealey R. A., Myers S. C., Allen F. *Principles of corporate finance*. 13th ed. New York: McGraw-Hill Education, 2020. 960 p.

9. Lauesen L. M. Sustainable investment evaluation by means of life cycle assessment. *Social Responsibility Journal*. 2019. Vol. 15, No. 3. P. 347–364. https://doi.org/10.1108/SRJ-03-2018-0054

10. Anarkulova A., Cederburg S., O'Doherty M. S. *Beyond the status quo: A critical assessment of lifecycle investment advice*. SSRN Electronic Journal. 2023. https://doi.org/10.2139/ssrn.4590406

11. Fairlie R. The impact of COVID-19 on small business owners: Evidence from the first three months after widespread social-distancing restrictions. *Journal of Economics & Management Strategy*. 2020. Vol. 29, No. 4. P. 727–740. https://doi.org/10.1111/jems.12404

12. Adizes I. *Managing corporate lifecycles*. Revised ed. Santa Barbara: Adizes Institute Publications, 1999. 427 p.

13. Dickinson V. Cash flow patterns as a proxy for firm life cycle. *The Accounting Review*. 2011. Vol. 86, No. 6. P. 1969–1994. https://doi.org/10.2308/accr-10130

14. Hasan M. M., Cheung A. Organization capital and firm life cycle. *Journal of Corporate Finance*. 2018. Vol. 48. P. 556–578 https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2017.12.003

15. Markowitz H. Portfolio selection. *The Journal of Finance*. 1952. Vol. 7, No. 1. P. 77–91. https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1952.tb01430.x

16. Sharpe W. F. Capital asset prices: A theory of market equilibrium under conditions of risk. *The Journal of Finance*. 1964. Vol. 19, No. 3. P. 425–442. https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1964.tb02865.x

17. Anthony J. H., Ramesh K. Association between accounting performance measures and stock prices: A test of the life cycle hypothesis. *Journal of Accounting and Economics*. 1992. Vol. 15, No. 2–3. P. 203–227. https://doi.org/10.1016/0165-4101(92)90018-W

18. Damodaran A. The corporate life cycle: Managing, valuation and investing implications. *Musings on Markets*. 2024. URL: https://aswathdamodaran.blogspot.com/2024/08/the-corporate-life-cycle-corporate.html (дата звернення: 09.08.2025)

19. Trigeorgis L. *Real options: Managerial flexibility and strategy in resource allocation*. Cambridge: MIT Press, 1996. 347 p

20. Ansoff H. I. Managing strategic surprise by response to weak signals. *California Management Review*. 1975. Vol. 18, No. 2. P. 21–33. https://doi.org/10.2307/41164627

21. Mishina Y., Pollock T. G., Porac J. F. Are more resources always better for growth? Resource stickiness in market and product expansion. *Strategic Management Journal*. 2004. Vol. 25, No. 12. P. 1179–1197. https://doi.org/10.1002/smj.429

22. Bartik A. W., Bertrand M., Cullen Z., Glaeser E. L., Luca M., Stanton C. The impact of COVID-19 on small business outcomes and expectations. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 2020. Vol. 117, No. 30. P. 17656–17666. https://doi.org/10.1073/pnas.2006965117

23. Growth Equity Interview Guide. Venture capital statistics: Trends, metrics, and benchmarks. *Growth Equity Interview Guide*. 2024. URL: https://growthequityinterviewguide.com/venture-capital/venture-capital-resources/venture-capital-statistics (дата звернення: 19.07.2025).

24. European Bank for Reconstruction and Development. EBRD support for wartime Ukraine hits €7.6 billion as Bank commits new funding at Recovery Conference. *European Bank for Reconstruction and Development*. 2025. URL: https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/ebrd-support-for-wartime-ukraine-hits-7-6-billion (дата звернення: 19.07.2025).

25. TechUkraine. Startup Wise Guys and EBRD launch Growth Ukraine program. *TechUkraine*. 2023. URL: https://techukraine.org/2023/10/23/startup-wise-guys-and-ebrd-launch-growth-ukraine-program/ (дата звернення: 19.07.2025).

26. Real Instituto Elcano. Competitiveness: The widening gap between the EU and the US. *Real Instituto Elcano*. 2024. URL: https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/competitiveness-the-widening-gap-between-the-eu-and-the-us/ (дата звернення: 21.07.2025).

27. European Investment Bank. SMEs and mid-caps: Supporting small and medium enterprises. *European Investment Bank*. 2024. URL: https://www.eib.org/en/projects/topics/sme/index (дата звернення: 19.07.2025).

28. Eurostat. Business demography statistics. *Eurostat*. 2021. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Business_demography_statistics (дата звернення: 22.07.2025)

29. Federal Reserve Bank of Minneapolis. The granddaddy of VC. *The Region*. 2001. Vol. 15, No. 2. P. 12–17. URL: https://www.minneapolisfed.org/article/2001/the-granddaddy-of-vc (дата звернення: 19.07.2025).

30. WinSavvy. Venture capital funding trends by stage: Seed to Series C stats. *WinSavvy*. 2024. URL: https://www.winsavvy.com/venture-capital-funding-trends-by-stage-seed-to-series-c-stats/ (дата звернення: 19.07.2025).

31. EU-Startups. Startup death rate is over 80% - This research might help improve the survival rate. *EU-Startups*. 2021. URL: https://www.eu-startups.com/2021/03/startup-death-rate-is-over-80-this-research-might-help-improve-the-survival-rate-sponsored/ (дата звернення: 02.08.2025).

32. SpdLoad. Startup failure statistics by industry and stage. *SpdLoad*. 2025. URL: https://spdload.com/blog/startup-success-rate/ (дата звернення: 22.07.2025).

33. IBISWorld. From growth to decline: How industry life cycles shape business strategy. *IBISWorld*. 2024. URL: https://www.ibisworld.com/blog/industry-life-cycles/99/1127/ (дата звернення: 09.08.2025).

34. Founders Forum Group. The ultimate startup guide with statistics (2024-2025). *Founders Forum Group*. 2024. URL: https://ff.co/startup-statistics-guide/ (дата звернення: 19.07.2025).

35. Bravo S. The corporate life cycle and the cost of equity. *Journal of Business Valuation and Economic Loss Analysis*. 2019. Vol. 14, No. 1. P. 20180009. https://doi.org/10.1515/jbvela-2018-0009

36. Funk J. The crisis of venture capital: Fixing America's broken start-up system. *American Affairs Journal*. 2021. URL: https://americanaffairsjournal.org/2021/02/the-crisis-of-venture-capital-fixing-americas-broken-start-up-system/ (дата звернення: 19.07.2025).

37. World Bank. *World Development Report 2022: Finance for an equitable recovery*. Washington, DC: World Bank Publications, 2022. 248 p.

38. Huber J., Kirchler M., Stefan M., Sutter M. Market shocks and professionals' investment behavior – Evidence from the COVID-19 crash. *Nature Communications*. 2024. Vol. 15. P. 3041. https://doi.org/10.1038/s41467-024-47395-5

39. International Monetary Fund. *World Economic Outlook: A Rocky Recovery*. Washington, DC: International Monetary Fund Publications, 2023. 244 p.

40. LaBerge L., O'Toole C., Schneider J., Smaje K. How COVID-19 has pushed companies over the technology tipping point–and transformed business forever. *McKinsey Global Survey Results*. 2020. P. 1–8

41. Belghitar Y., Moro A., Radic N. When the rainy day is the worst hurricane ever: The effects of governmental policies on SMEs during COVID-19. *Small Business Economics*. 2021. Vol. 58, No. 2. P. 943–961. https://doi.org/10.1007/s11187-021-00510-8

42. Baker S. R., Bloom N., Davis S. J. Measuring economic policy uncertainty. *The Quarterly Journal of Economics*. 2016. Vol. 131, No. 4. P. 1593–1636. https://doi.org/10.1093/qje/qjw024

43. Tkachenko A., Levchenko N., Pozhuieva T., Sevastyanov R., Levchenko S. Modified assessment methodology ESG competitiveness of enterprises to a new generation of investors. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. 2023. Vol. 1254. P. 012126. https://doi.org/10.1088/1755-1315/1254/1/012126

44. Novikova N., Diachenko O., Tkachenko A., Chorna N., Chornyi R., Krylov M. The Application of Artificial Intelligence in Facilitating Analytical Support for the Operations of Governmental Institutions. *Sustainable Data Management*. Cham: Springer, 2025. P. 171–182. https://doi.org/10.1007/978-3-031-83911-5_15

45. Пожуєва Т. О. Роль кластерів у посиленні економічної безпеки та стійкості металургійних підприємств. *Економічний аналіз:* зб. наук. пр. 2024. Т. 34, № 4. С. 473–483. https://doi.org/10.35774/econa2024.04.473

Надійшла до редакції 13.08.2025 р.
Прийнята до друку 30.08.2025 р.

REFERENCES

1. World Bank. (2025, June 16). FDI flows to developing economies drop to lowest level since 2005. *World Bank Group: Press Release*. https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2025/06/16/foreign-direct-investment-in-retreat

2. Administrative Office of the U.S. Courts. (2025, February 4). Bankruptcy filings rise 14.2 percent. *U.S. Courts News*. https://www.uscourts.gov/data-news/judiciary-news/2025/02/04/bankruptcy-filings-rise-14-2-percent

3. Ahmed, B., Akbar, M., Sabahat, T., Ali, S., Hussain, A., Akbar, A., & Hongming, X. (2021). Does firm life cycle impact corporate investment efficiency? *Sustainability, 13*(1), 197. https://doi.org/10.3390/su13010197

4. Greiner, L. E. (1998). Evolution and revolution as organizations grow. *Harvard Business Review, 76*(3), 55–68. https://doi.org/10.1111/j.1741-6248.1997.00397.x

5. Lewis, V. L., & Churchill, N. C. (1987). The five stages of small business growth. *Harvard Business Review, 65*(3), 43–54.

6. Ilyash, O., Yildirim, O., Smoliar, L., Doroshkevych, D., Vasylciv, T., & Lupak, R. (2020). Evaluation of enterprise investment attractiveness under circumstances of economic development. *Bulletin of Geography. Socio-Economic Series, 47*, 95–113. https://doi.org/10.2478/bog-2020-0006

7. Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jordan, B. D. (2019). *Fundamentals of corporate finance* (12th ed.). McGraw-Hill Education.

8. Brealey, R. A., Myers, S. C., & Allen, F. (2020). *Principles of corporate finance* (13th ed.). McGraw-Hill Education.

9. Lauesen, L. M. (2019). Sustainable investment evaluation by means of life cycle assessment. *Social Responsibility Journal, 15*(3), 347–364. https://doi.org/10.1108/SRJ-03-2018-0054

10. Anarkulova, A., Cederburg, S., & O'Doherty, M. S. (2023). Beyond the status quo: A critical assessment of lifecycle investment advice. *SSRN Electronic Journal*. https://doi.org/10.2139/ssrn.4590406

11. Fairlie, R. (2020). The impact of COVID-19 on small business owners: Evidence from the first three months after widespread social-distancing restrictions. *Journal of Economics & Management Strategy, 29*(4), 727–740. https://doi.org/10.1111/jems.12404

12. Adizes, I. (1999). *Managing corporate lifecycles* (Rev. ed.). Adizes Institute Publications.

13. Dickinson, V. (2011). Cash flow patterns as a proxy for firm life cycle. *The Accounting Review, 86*(6), 1969–1994. https://doi.org/10.2308/accr-10130

14. Hasan, M. M., & Cheung, A. (2018). Organization capital and firm life cycle. *Journal of Corporate Finance, 48*, 556–578. https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2017.12.003

15. Markowitz, H. (1952). Portfolio selection. *The Journal of Finance, 7*(1), 77–91. https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1952.tb01430.x

16. Sharpe, W. F. (1964). Capital asset prices: A theory of market equilibrium under conditions of risk. *The Journal of Finance, 19*(3), 425–442. https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1964.tb02865.x

17. Anthony, J. H., & Ramesh, K. (1992). Association between accounting performance measures and stock prices: A test of the life cycle hypothesis. *Journal of Accounting and Economics, 15*(2–3), 203–227. https://doi.org/10.1016/0165-4101(92)90018-W

18. Damodaran, A. (2024, August 28). The corporate life cycle: Managing, valuation and investing implications. *Musings on Markets*. https://aswathdamodaran.blogspot.com/2024/08/the-corporate-life-cycle-corporate.html

19. Trigeorgis, L. (1996). *Real options: Managerial flexibility and strategy in resource allocation*. MIT Press.

20. Ansoff, H. I. (1975). Managing strategic surprise by response to weak signals. *California Management Review, 18*(2), 21–33. https://doi.org/10.2307/41164627

21. Mishina, Y., Pollock, T. G., & Porac, J. F. (2004). Are more resources always better for growth? Resource stickiness in market and product expansion. *Strategic Management Journal, 25*(12), 1179–1197. https://doi.org/10.1002/smj.429

22. Bartik, A. W., Bertrand, M., Cullen, Z., Glaeser, E. L., Luca, M., & Stanton, C. (2020). The impact of COVID-19 on small business outcomes and expectations. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 117*(30), 17656–17666. https://doi.org/10.1073/pnas.2006965117

23. Growth Equity Interview Guide. (2024). Venture capital statistics: Trends, metrics, and benchmarks. *Growth Equity Interview Guide*. https://growthequityinterviewguide.com/venture-capital/venture-capital-resources/venture-capital-statistics

24. European Bank for Reconstruction and Development. (2025). EBRD support for wartime Ukraine hits €7.6 billion as Bank commits new funding at Recovery Conference. *European Bank for Reconstruction and Development*. https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/ebrd-support-for-wartime-ukraine-hits-7-6-billion

25. TechUkraine. (2023). Startup Wise Guys and EBRD launch Growth Ukraine program. *TechUkraine*. https://techukraine.org/2023/10/23/startup-wise-guys-and-ebrd-launch-growth-ukraine-program/

26. Real Instituto Elcano. (2024). Competitiveness: The widening gap between the EU and the US. *Real Instituto Elcano*. https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/competitiveness-the-widening-gap-between-the-eu-and-the-us/

27. European Investment Bank. (2024). SMEs and mid-caps: Supporting small and medium enterprises. *European Investment Bank*. https://www.eib.org/en/projects/topics/sme/index

28. Eurostat. (2021). Business demography statistics. *Eurostat*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Business_demography_statistics

29. Federal Reserve Bank of Minneapolis. (2001). The granddaddy of VC. *The Region, 15*(2), 12–17. https://www.minneapolisfed.org/article/2001/the-granddaddy-of-vc

30. WinSavvy. (2024). Venture capital funding trends by stage: Seed to Series C stats. *WinSavvy*. https://www.winsavvy.com/venture-capital-funding-trends-by-stage-seed-to-series-c-stats/

31. EU-Startups. (2021). Startup death rate is over 80% – This research might help improve the survival rate. *EU-Startups*. https://www.eu-startups.com/2021/03/startup-death-rate-is-over-80-this-research-might-help-improve-the-survival-rate-sponsored/

32. SpdLoad. (2025). Startup failure statistics by industry and stage. *SpdLoad*. https://spdload.com/blog/startup-success-rate/

33. IBISWorld. (2024). From growth to decline: How industry life cycles shape business strategy. *IBISWorld*. https://www.ibisworld.com/blog/industry-life-cycles/99/1127/

34. Founders Forum Group. (2024). The ultimate startup guide with statistics (2024-2025). *Founders Forum Group*. https://ff.co/startup-statistics-guide/

35. Bravo, S. (2019). The corporate life cycle and the cost of equity. *Journal of Business Valuation and Economic Loss Analysis, 14*(1), 20180009. https://doi.org/10.1515/jbvela-2018-0009

36. Funk, J. (2021). The crisis of venture capital: Fixing America's broken start-up system. *American Affairs Journal*. https://americanaffairsjournal.org/2021/02/the-crisis-of-venture-capital-fixing-americas-broken-start-up-system/

37. World Bank. (2022). *World Development Report 2022: Finance for an equitable recovery*. World Bank Publications.

38. Huber, J., Kirchler, M., Stefan, M., & Sutter, M. (2024). Market shocks and professionals' investment behavior – Evidence from the COVID-19 crash. *Nature Communications, 15*, 3041. https://doi.org/10.1038/s41467-024-47395-5

39. International Monetary Fund. (2023). *World Economic Outlook: A Rocky Recovery*. International Monetary Fund Publications.

40. LaBerge, L., O'Toole, C., Schneider, J., & Smaje, K. (2020). How COVID-19 has pushed companies over the technology tipping point–and transformed business forever. McKinsey Global Survey Results.

41. Belghitar, Y., Moro, A., & Radic, N. (2021). When the rainy day is the worst hurricane ever: The effects of governmental policies on SMEs during COVID-19. *Small Business Economics, 58*(2), 943–961. https://doi.org/10.1007/s11187-021-00510-8

42. Baker, S. R., Bloom, N., & Davis, S. J. (2016). Measuring economic policy uncertainty. *The Quarterly Journal of Economics, 131*(4), 1593–1636. https://doi.org/10.1093/qje/qjw024

43. Tkachenko, A., Levchenko, N., Pozhuyeva, T., Sevastyanov, R., & Levchenko, S. (2023). Modified assessment methodology ESG competitiveness of enterprises to a new generation of investors. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 1254*, 012126. https://doi.org/10.1088/1755-1315/1254/1/012126

44. Novikova, N., Diachenko, O., Tkachenko, A., Chorna, N., Chornyi, R., & Krylov, M. (2025). The Application of Artificial Intelligence in Facilitating Analytical Support for the Operations of Governmental Institutions. In *Sustainable Data Management* (pp. 171–182). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-83911-5_15

45. Pozhuyeva, T. O. (2024). The role of clusters in strengthening the economic security and stability of metallurgical enterprises. *Ekonomichnyy analiz: collection of scientific works., 34*(4), 473–483. https://doi.org/10.35774/econa2024.04.473 [in Ukrainian].

Received: 13.08.2025
Accepted: 30.08.2025

Карпенко А. В., Пожуєв Д. О. Життєвий цикл підприємства як фактор інвестиційної привабливості в умовах економічної турбулентності

Стаття присвячена дослідженню взаємозв'язку життєвого циклу підприємства та його інвестиційної привабливості в умовах економічної турбулентності 2020-2025 років. Проведено систематичний аналіз теоретичних засад життєвого циклу організацій від класичних моделей Грейнера та Адізеса до сучасних кількісних методів Дікінсона. Розкрито асиметричний вплив економічної турбулентності на підприємства різних стадій: медіанне виживання становить 27-35 днів для стадії впровадження проти 55-65 днів для зрілих організацій.

Ключові слова: життєвий цикл підприємства, інвестиційна привабливість, економічна турбулентність, стадії розвитку, венчурне фінансування, антикризове управління, методи оцінки.

Karpenko A. V., Pozhuiev D. O. Enterprise life cycle as a factor of investment attractiveness in economic turbulence conditions

The article examines the relationship between enterprise life cycle and investment attractiveness under economic turbulence conditions of 2020-2025. A systematic analysis of theoretical foundations of organizational life cycles is conducted, from classical models of Greiner and Adizes to modern quantitative methods of Dickinson. Empirical analysis is based on data from 351 Pakistani companies and 5,800 American enterprises, confirming U-shaped dependence of investment efficiency on development stage: from -0.0315 at introduction stage to 0.0431 at maturity stage. The asymmetric impact of economic turbulence on enterprises at different stages is revealed: median survival is 27-35 days for introduction stage versus 55-65 days for mature organizations. A Combined Investment Attractiveness Index (CIAI) is developed, integrating stage-specific characteristics with turbulence factors, ESG criteria, and digital maturity. Conceptual recommendations are proposed for investors regarding differentiated portfolio formation, for enterprises - attractiveness enhancement strategies depending on development phase, and for regulators - differentiated business support programs. The study contributes to corporate finance theory by substantiating the necessity of differentiated approaches to investment attractiveness assessment based on systematic interaction between enterprise life cycle stage and economic turbulence level.

Keywords: enterprise life cycle, investment attractiveness, economic turbulence, development stages, venture financing, crisis management, valuation methods.